

สถานการณ์ และระบบการจัดการยาเหลือใช้ และขยะยา

กพย. ได้เคยออก ยาวิพากษ์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 37¹ เกี่ยวกับการตกค้างของยาในระบบสิ่งแวดล้อมมาแล้วทั้งในระดับนานาชาติและของประเทศไทย รวมถึงปัญหาการตกค้างของเชื้อดื้อยาต้านจุลชีพในระบบอาหารและสิ่งแวดล้อม (ยาวิพากษ์ หลายฉบับ)

ยาวิพากษ์ฉบับนี้ เน้นเนื้อหา 4 ประเด็น

ประเด็นที่หนึ่ง เพิ่มเติมเรื่องยาเหลือใช้ ยาทดค้าง สถานการณ์เป็นอย่างไร เชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และเชิงเศรษฐศาสตร์ สะท้อนปัญหาเชิงระบบอย่างไร เกิดจากสาเหตุใด ทั้งในระดับประเทศ และในระดับโลก ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การศึกษา สถานการณ์ในประเทศไทย ซึ่งมีข่าวคราว หรือรายงาน การศึกษามากพอสมควร²

ประเด็นที่สอง การจัดการเชิงระบบ ด้านการใช้ยา ตั้งแต่การสั่งจ่ายยา การจัดการการจ่ายยา จะให้มีการใช้ยาอย่างไร จึงจะไม่เหลือยาตกค้างที่บ้าน ระบบที่มีอยู่เป็นอย่างไร เดิมคงเคยได้ยิน ข่าวยาเหลือใช้แลกไข่³ และการแนะนำโปรแกรมบันทึกยาเหลือใช้ที่รับคืนจากผู้ป่วย⁴

ยาวิพากษ์ จัดหมายข่าวศูนย์ข้อมูลข่าวสารวังระบบยา

วัตถุประสงค์ เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นความร่วมมือระหว่างศูนย์วิชาการข่าวสารวังและพัฒนาระบบยา (กพย.)

กลุ่มศึกษาปัญหา (กพย.) และเครือข่ายต่างๆ

ศูนย์วิชาการข่าวสารวังและพัฒนาระบบยา (กพย.) ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและองค์การอนามัยโลก

ที่ปรึกษา - ผศ.ดร.ภญ.นิยดา เกียรติยิ่งอังศุลี (กพย.) / ผศ.ดร.ภญ.สุนทรี น.ชัยสัมฤทธิโชค (กพย.) / ผศ.ดร.ภญ.สุนทรี วัชรดำรงกุล

บรรณาธิการประจำฉบับ - นิยดา เกียรติยิ่งอังศุลี / สรชัย จำเนียรดำรงการ

กองบรรณาธิการ - นิยดา เกียรติยิ่งอังศุลี / ดำรงศักดิ์ เปิกทอง / ดารณี เชี่ยวชาญธนกิจ / อรกัญญ์ ภูมิภักดิ์ / นฤพร สัตตวิบูลย์ / วุฒินัฐ ฐิตาภิวัฒน์กุล

/ กมลวรรณ ตันติพิวัฒนสกุล / บดินทร์ ติวสุวรรณ / ปรัชญา สอนเอก / ปฐมภ์ รุจนธำรงค์ / สุภาภรณ์ คำเรืองฤทธิ์ / ชินวัจน์ แสงอังศุมลีย์

ประสานงาน - เขมิกา โตนโพธิ์กุล / ไพจิตรดา กัตติญญุต

ออกแบบรูปเล่ม - บรัชก ธิแฟรงค์ สดุดิโ อ จำกัด

ติดต่อ ศูนย์วิชาการข่าวสารวังและพัฒนาระบบยา (กพย.)

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาคารวิจัยจุฬประจวบเหมาะ ชั้น 4 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กทม. 10330

โทรศัพท์: 02-218 7378 แฟกซ์: 02-255 2353 อีเมล: spr.chula@gmail.com เว็บไซต์: www.thaidrugwatch.org บล็อก: www.thaidrugwatch.org/blog

ยูทูป: www.youtube.com/thaidrugwatch เฟซบุ๊ก: www.facebook.com/thaidrugwatch ทวิตเตอร์: twitter.com/thaidrugwatch

ประเด็นที่สาม การจัดการเมื่อเกิดปัญหาटक้างในสังคมชุมชน ตั้งแต่टक้างในบ้านและในชุมชน ตลอดจน สิ่งแวดล้อม การจัดการในโรงพยาบาล และการจัดการในภาคอุตสาหกรรม รวมถึงการจัดการในชุมชน จะมีระบบการจัดการอย่างไร ทั้งในเชิงแนวทาง การออกข้อบังคับ แนวทางการจัดการขยะที่เกิดขึ้น เพื่อจัดทำข้อเสนอ ต่อเรื่องดังกล่าว ทั้งเชิงกฎกติกาการควบคุม และเชิงความรู้วิชาการเพื่อการจัดการระบบ

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน เป็นการจัดการยาที่टक้างในชุมชน⁵ และแนวปฏิบัติการจัดการของเสียทางการแพทย์ที่เป็นสารเคมี⁶

ประเด็นที่สี่ ข้อเสนอต่อระบบภาพรวมการจัดการที่ยังมีปัญหายูจะเป็นอย่างไรมาก่อน การปฏิบัติการในชุมชน จะส่งคืนหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างไร ระบบที่มีในไทย เป็นอย่างไร

ข้อเสนอที่จัดทำในยาวิพากษ์ฉบับนี้ คงเป็นบทเริ่มต้นที่เริ่มเสนอแนวทาง ที่มีอยู่บ้างแล้ว การศึกษาวิจัย จำนวนหนึ่ง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมบูรณาการและพัฒนาระบบการจัดการยาเหลือใช้และขยะยา ให้ครบวงจรอย่างแท้จริง ที่รวมทั้งยาที่เป็นสารเคมี ชีววัตถุ วัคซีน และเชื้อดื้อยา และสารพันธุกรรมดื้อยา ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมทั้งการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา ยาเหลือใช้หรือขยะยาไม่ให้ออกมาสู่สิ่งแวดล้อม

¹ <https://www.thaidrugwatch.org/download/series/series37.pdf>

² <https://www.hfocus.org/content/2017/07/14189>

³ <https://www.hfocus.org/content/2012/06/609>

⁴ <https://dmsic.moph.go.th/index/detail/1624>

⁵ https://env.anamai.moph.go.th/web-upload/migrated/files/env/n777_d4f484ca4a744f64ef6398c5f66a7717_a031.pdf

⁶ https://env.anamai.moph.go.th/web-upload/migrated/files/env/n1153_81c708ff73408bf68fe2288b0e7c2386_c011.pdf

